

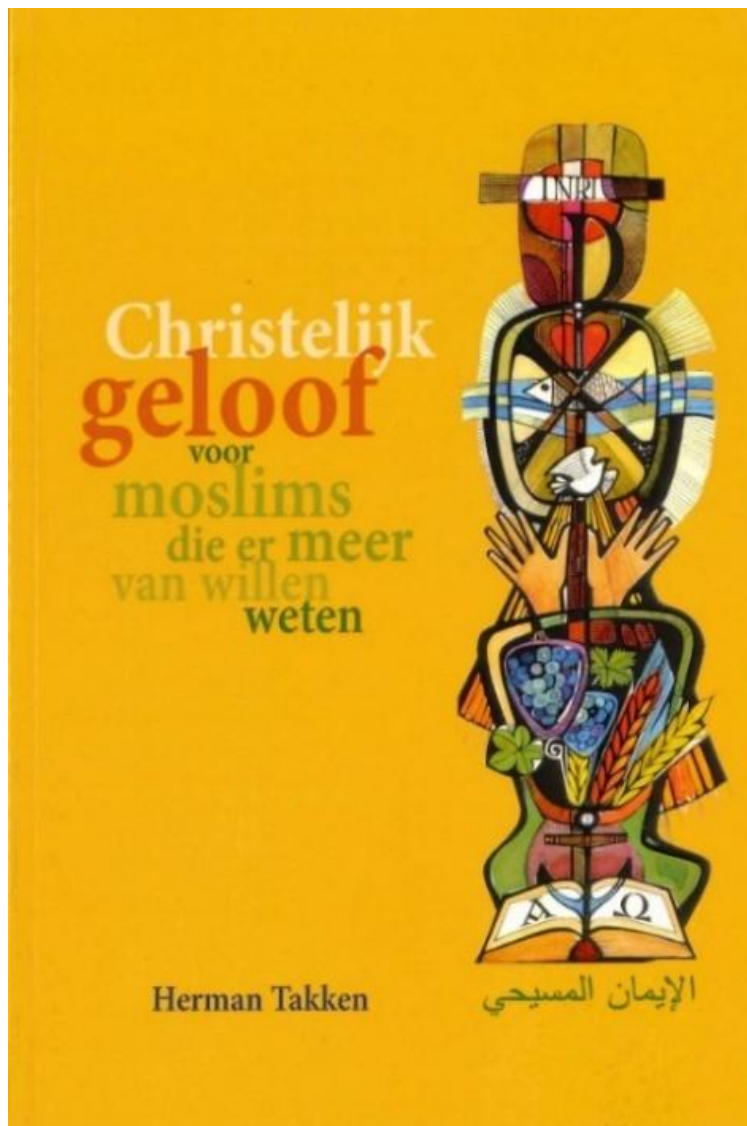
Toelichting bij het boekje

Christelijk geloof

voor moslims die er meer van willen weten.

Achtergronden en uitleg van gemaakte keuzes en formuleringen.

Herman Takken (stafwerker Evangelie & Moslims)

Moslams, die meer willen weten van christelijk geloof, zijn de doelgroep van het boek 'Christelijk geloof voor moslams die er meer van willen weten'. Maar de ene moslim verschilt nogal van de ander. Er zijn traditionele en moderne moslams, 'rekkelijken en preciezen', volksgelovigen en orthodoxen, etc. Sommigen lezen graag en makkelijk. Anderen hebben er moeite mee of houden er gewoon niet van. Voor hen die echt interesse hebben in het christelijke geloof, en in het bijzonder hen die zich willen voorbereiden op de doop, is dit boek geschreven. Er wordt rekening gehouden met hun achtergrond en vragen.

Daarom is het ook geschikt voor persoonlijke begeleiders, hen die contact hebben met een geïnteresseerde moslim of een christen met een moslimachtergrond die meer onderwijs wil. Voor hen die met het boekje werken is *deze toelichting* geschreven.

Deze publicatie kwam tot stand na een grondige bezinning en uitwisseling van ervaringen en ideeën met 'bruggenbouwers', christenen die optrekken met (ex)moslams.

De Apostolische Geloofsbelijdenis geeft weer wat de kerk van alle tijden en plaatsen heeft geleerd. Daarom worden deze 12 artikelen als leidraad gebruikt om christelijk geloof aan moslams uit te leggen. Het omslag heeft een illustratie die in een opeenstapeling van symbolen veel kernzaken weergeeft. Ze kunnen aanleiding kan geven tot gesprek. Stel de vraag 'Wat zien we afgebeeld en wat zou dit kunnen betekenen in het christelijke geloof?' en er ontstaat een gesprek. Dit kan een indruk geven wat de gesprekspartner weet en hoe hij of zij er tegenaan kijkt.

Onder de illustratie staan de Arabische woorden van de titel van het boekje, *al-imaan al-masiechi*, het christelijke geloof. Arabisch is de taal van de Koran en de gebeden. Arabisch is dus voor alle moslams waar ter wereld ook belangrijk. De Arabische woorden hebben als doel de aandacht van moslams te trekken.

1 Ik geloof in God de Vader, de Almachtige, Schepper van hemel en aarde

Onder het eerste geloofsartikel wordt uitvoerig ingegaan op het vaderbeeld van God. In de islam wordt de relatie met God gekenmerkt door onderwerping en gehoorzaamheid. Dat is ook in christelijk geloof van belang, maar de relatie spitst zich daar toe op het kennen en liefhebben van hem als hemelse Vader. Moslims zien zich als dienaren (*abdallahs*) tegenover de hemelse Heer (*ar-Rabb*). Abdallah is een veel voorkomende jongensnaam die 'dienaar van God' betekent.

Het verhaal van de koning en de herder is een laagdrempelig verhaal over God. Hij is, voor zowel moslims als christenen, de Onzichtbare, Eeuwige en Almachtige. Tegelijk is hij ook de God die iets unieks en bijzonders deed. De koning die zijn mantel uitdoet en om de schouders van de herder legt, is al hint naar wat God deed in Christus.

Ook al spreken we van Onze Vader (in de hemel), dit wil niet zeggen dat hij een verwekker-God is. Soms leeft bij moslims de gedachte dat het bij christenen gaat om fysiek vaderschap met een God-Vader en een Godin-moeder die het kind Jezus verwekt hebben. De Koran stelt: *God is niet zo dat Hij zich een kind neemt. Geprezen zij Hij! Wanneer Hij iets beslist dan zegt Hij er slechts tegen: 'Wees!' en het is (soera 19:35). Hij heeft niet verwekt en is niet verwekt en niet één is er aan Hem gelijkwaardig (112:3-4).* Het is goed om te benadrukken dat ook christenen geloven dat God één is. Jezus zelf heeft de woorden van 'het sjema' (Deut. 6:4), waarin zo sterk de eenheid van God beleden wordt, op de lippen genomen (blz. 14). Dat christenen deze ene God belijden als Vader, Zoon en Geest wordt op blz. 14 behandeld. Impliciet komt het aan de orde onder artikel 2 waar het gaat over Jezus als de Zoon van God en het Woord en ook onder artikel 8 waar het gaat over de heilige Geest.

Abraham en Mozes zijn in de islam bekend als Ibrahiem en Moesa, voorbeeldige profeten en 'waarschuw'ers' van het volk. De Koran geeft hun verhalen tamelijk uitvoerig weer, maar nergens gaat het om een letterlijke weergave van het Bijbelverhaal. De aloude verhalen uit de Bijbel keren fragmentarisch en met allerlei veranderingen terug in de Koran. De tijdsbalk achterin het boekje kan de lezer helpen zicht te krijgen op de tijd waarin Abraham, Mozes en andere Bijbelse personen leefden. Naast verhalen uit de Bijbel treffen we in de Koran ook verhalen aan uit de Misjna en Talmoed, oude rabbijnse geschriften, en apocriefe evangeliën.

Ibrahiem is voor Mohammed het voorbeeld van geloofsgehoorzaamheid geweest, hij die zelfs bereid was zijn zoon te offeren. Op basis van de Koran neigen moslims naar het annexeren van Abraham voor de islam. Soera 4:67 vermeldt: *Ibrahiem was geen jood, noch christen, maar hij was een aanhanger van het zuivere geloof, die zich (aan God)*

overgaf en hij behoorde niet tot de veelgodendienaars. Letterlijk staat er: Hij was geen jood en geen christen, maar een moslim.

Op blz. 16-17 wordt uitvoerig geciteerd uit Exodus 2 en 3. Er wordt daarbij aandacht gevraagd voor de werkwoorden in hoofdstuk 2:23 en 3:7. Moslims gebruiken lofprijzingssnoeren (beter dan te spreken van gebedssnoeren) waarbij zij gewoonlijk 33x een *Allahoe akbar* prevelen, 33x *alchamdoe lillaah* en 33x *soebchaan Allah*. Een snoer met 99 kralen duidt op de 99 mooie namen waaronder Allah bekend is. Drie van die namen, die ook veel in de Koran voorkomen, zijn Alwetende, Alziende en Alhorende. De context van de Koranteksten is steeds een waarschuwende vinger: bedenk dat God van alles op de hoogte is. Op basis van wat hij weet, hoort en ziet, zal ieder mens geoordeeld worden. Het is een aansporing om je best te doen als goed moslim te leven.

Hier in Exodus staat het zien, horen en weten van God in een andere context. Dat geldt ook het werkwoord neer/af dalen in vers 8. In de islam is de Koran een neerzending van Allah (*tanziel*). Niet hijzelf (want *Allah ta'aala*, God is hoogverheven) maar een boek komt tot de mens. De Bijbel laat al in het oude testament zien dat God een God van nabij is. Hij kent de mens, weet wat in hem of haar omgaat en kan meevoelen. 'Hij is er', om te bevrijden (vers 8). God is nabij, Immanuel, God met ons, wat al in de naam Jahweh zit opgesloten.

Op blz. 30, waar het gaat om Jezus die het Woord is, wordt erop voortgeborduurd. De vraag om Mozes en Jezus op basis van de tekst uit Johannes 1:14 te vergelijken, kan duidelijk maken waarin Jezus 'meer dan Mozes' is: door Mozes / de wet / gegeven - met Jezus Christus / goedheid en waarheid / gekomen. Iemand zei eens: met Jezus wandelt Gods goedheid en waarheid onze wereld binnen.

2 en in Jezus Christus, zijn eniggeboren zoon, onze Heer

De Koran, een boek inhoudelijk ter grootte van ongeveer het nieuwe testament, bevat tamelijk uitvoerig het geboorteverhaal van Jezus ('Isa). Zijn onderwijs, bijvoorbeeld de Bergrede en allerlei gelijkenissen, ontbreken. Vandaar dat hier iets van wordt opgenomen in het boekje. (blz. 20-21)

Onder dit artikel wordt uitvoerig ingegaan op het unieke van Jezus. Dit komt onder andere naar voren in de 'Ik ben' teksten, meer dan de titel 'Zoon van God' die immers ook gewoon voor Adam en het volk Israël gebruikt wordt. Ook de macht waarmee Jezus woorden sprak (blz. 28), de macht om te genezen of een storm 'het zwijgen op te leggen', tonen zijn uitzonderlijke herkomst en karakter. Daarnaast vinden we de teksten uit het Johannesevangelie die van hem spreken als het mens-geworden Woord. *Nabi 'Isa*, zoals moslims hem kennen, is meer dan een profeet.

Op blz. 25 wordt stilgestaan bij de woorden van Jezus 'Ik ben de weg'. Voor moslims is 'de weg' niet een persoon maar een wet. Het gaat om het zich houden aan Gods geboden zoals ook Psalm 1 en 119 bijvoorbeeld weergeven. Dat Jezus de Schrift zo op zichzelf toepaste, was wel heel bijzonder (en schokkend voor Farizeeën en Schriftgeleerden). Voor moslims is de sharia 'de weg'. Het Arabische woord voor 'weg' is *sjaari'a*, het woord voor 'wet' *sjarie'a*. Slechts de verlenging van de klinkers verschilt. De woorden hebben dezelfde stam, wat maakt dat de betekenis overlapt.

Blz. 33-34 geeft uitvoerig de passage over de *Dienaar van de HEER* (Hebreeuws: *Ebed Jahweh*) weer. De profeet Jesaja komt niet voor in de Koran en is onbekend bij moslims. Voor het verstaan van Jezus is Jesaja echter heel belangrijk. Hij heeft gesproken van de Messias, 'de man die onze ziekten droeg en ons lijden op zich nam' (53:4), 'de lijdende Knecht' en Jezus heeft zich daarin herkend. Dit karakter van de Messias-Koning is van belang naar voren te brengen in het contact met moslims. Hij is de Heer, de *kurios*, maar dan ook zoals Paulus van hem spreekt in Filippenzen 2 (zie blz. 37).

Het doel van het opnemen van een paar Griekse en Hebreeuwse woorden (o.a. blz. 32) is om moslims iets van de grondtalen te laten ervaren, en niet alleen maar te vermelden dat dit de grondtalen van de Bijbel zijn.

Het Arabische woord *Masiech* is verwant aan het Hebreeuwse *Mashiach*. Maar de betekenis van zalven is voor de meeste moslims niet duidelijk. De Koran spreekt van *al-Masiech 'Isa*. Het gaat om een uitbreiding van zijn naam zonder (de Bijbelse) betekenis.

3 die ontvangen is van de Heilige Geest, geboren uit de maagd Maria

Moslims geloven dat Jezus geboren is uit de maagd Maria (*Mariam*), dus zonder dat er een man in het spel was. Dat geloven zij op basis van het Koranvers waarin Maria zegt: 'Mijn Heer, hoe zou ik een kind krijgen, terwijl geen mens mij aangeraakt heeft?' Hij (*Djibriel*) zei: 'Zo is het. God schiept wat Hij wil. Wanneer Hij iets beslist, dan zegt Hij er slechts tegen: "Wees!" en het is.' (soera 3:47) Moslims zien een parallel met Adam bij dit 'tot aanzijn roepen' van Jezus.

De Bijbel spreekt over het ontvangen zijn van de heilige Geest. Het is de heilige Geest die 'over haar komt' (Lucas 1:35). Bij sommige moslims is de gedachte dat de heilige Geest de openbaringsengel Gabriël (*Djibriel*) is (zie soera 19:17 en 24).

Het is voor moslims boeiend en leerzaam om het geboorteverhaal van Jezus in Lucas in zijn geheel te lezen. Ze lezen er over hun bekende figuren als Maria, Gabriël en 'Isa en krijgen beter zicht op de gebeurtenissen die Lucas heeft opgetekend. Het kerstverhaal behelst voor hen, in tegenstelling tot het lijdensverhaal in de evangeliën, weinig obstakels voor hen.

Mariam is de enige vrouw die expliciet met naam wordt vermeld in de Koran. Maar zij is enerzijds Miriam, de zus van Mozes, en anderzijds Maria, de moeder van Jezus. We hebben de indruk dat er geen besef van verschil in persoon en de tijd waarin ze leefde is.

4 die geleden heeft onder Pontius Pilatus, is gekruisigd, gestorven en begraven, nedergedaald ter helle

In de Koran vind je geen namen van Bijbelse plaatsen en personen zoals in de evangeliën. Het gaat daar wel om Mekka en Medina en enkele plaatsen waar oorlogen zijn gevoerd (Oehoed en Badr), maar de situering van gebeurtenissen rondom personen als Dawoed/David en 'Isa/Jezus, ontbreken geheel. De Bijbel meldt uitvoerig namen van plaatsen en personen om te benadrukken dat deze dingen daar en toen gebeurden. Het is van belang de feitelijke kruisiging, dood en begravenis van Jezus te laten zien. Zonder zijn dood is de opstanding niet in het vizier. De Koran ontkent (soera 4:157) de kruisiging. Het zou een schijngebeuren zijn: **het** leek er op. Of **iemand** leek op hem en werd gekruisigd in zijn plaats. De tekst kan op meerdere manieren gelezen worden. Veel moslims zullen uitgaan van een persoonswisseling en geloven dat Simon van Cyrene of Judas in plaats van Jezus werd gekruisigd. Voor christenen is dat een vreemde gedachte. Jezus stierf juist plaatsvervangend voor ons mensen.

Het vers uit de Koran dat hier over gaat, gaat in tegen ongelovigen, d.w.z. joden die kwaadspreken van Mariam en *die zeggen: 'Wij hebben de masiech 'Isa, de zoon van Mariam, Gods gezant gedood.'* De Koran verzekert dan: *Zij hebben hem niet gedood en zij hebben hem niet gekruisigd, maar het werd hun gesuggereerd. Zij die het daarover oneens zijn, verkeren erover in twijfel. Zij hebben er behalve het afgaan op vermoedens geen kennis van; zij hebben hem vast en zeker niet gedood.*

Er is ook een heel bijzondere uitleg die ruimte geeft aan een christelijke invulling. Daarbij wordt het accent gelegd op de persoonlijke voornaamwoorden: ...de joden zeggen 'wij hebben'..., maar 'zij hebben niet... Niet zij, de joden, waren de acteurs in dit drama, maar het was in een diepe zin God zelf die daarin handelde. Als die uitleg zou kloppen, kunnen we ons afvragen waarom de Koran over die gebeurtenis niet meer vertelt dan slechts in dit ene vers en dan ook nog zo verhullend...

Om 'iets te laten proeven' van de invloed van het evangelie op de Nederlandse cultuur en tradities, is er iets vermeld over de Matteüs Passion van Bach (blz. 44) en een schilderij van Rembrandt (blz. 72). Op een aantal plaatsen is getracht een brug te slaan naar vormen waarin christelijk geloof gestalte heeft gekregen in Nederlandse kerken. Vandaar bijvoorbeeld ook een lied uit het Liedboek voor de Kerken (blz. 45 gezang 183 uit het Liedboek voor de kerken en blz. 70 psalm 139) of de praktijk van doop en avondmaal in

de kerken (blz. 59-62). Op blz. 59 vinden we voor de doop de uitdrukking (uit de Heidelberger Catechismus) *teken en zegel*.

Er is ook gekozen voor de NBV-vertaling die in veel kerken gebruikt wordt en, hoewel 'pittig' voor nieuwkomers in het christelijke geloof, toch de taal van vandaag gebruikt. Daarmee wordt ook het verschil met Arabische vertalingen niet onnodig groot. Dat zou namelijk wel het geval zijn met de meest begrijpelijke vertaling voor de doelgroep, de Bijbel in Gewone Taal (BGT). Wie hebben daar iets van laten proeven op blz. 13. Op enkele plaatsen is gekozen voor de HSV; er zijn uitdrukkingen die dicht kunnen staan bij mensen uit een oosterse cultuur. Ook blijkt de HSV geschikt te zijn voor Bijbelstudie en sluit ze vaak beter aan op Arabische vertalingen. Dat christenen verschillende vertalingen hebben is geen minpunt, maar een pluspunt. Zie wat daarover in deze toelichting geschreven wordt onder artikel 9 het kopje 'verschillende Bijbelvertalingen'.

5 op de derde dag weer opgestaan uit de doden

Pasen is het grootste en meest bijzondere feest van de kerk. Inhoudelijk is het voor moslims (wellicht naast Pinksteren) het feest met de grootste theologische obstakels. Voor hen wordt de betekenis van Pasen niet duidelijk, omdat Goede Vrijdag (de kruisdood van Christus) niet begrepen is. Daarachter zit de vraag: Waarom zou ik Jezus nodig hebben als verlosser van mijn zonden, als verlossing iets is waar ik zelf aan moet werken. Een moslim vraagt niet naar redding maar naar leiding (*hoeda*) in zijn leven. De kernvraag is: Laat mij zien wat ik moet doen om goed moslim te zijn en wat de voorschriften van God zijn.

6 opgevaren naar de hemel, zittend aan de rechterhand van God, de almachtige Vader

Het is goed dat een moslim eenvoudig het Bijbelverhaal over de hemelvaart leest. Jezus is niet in het graf gebleven. Hij is de levende Heer. Hij is bij zijn Vader vanwaar hij regeert.

Op het vers over de (schijn)kruisiging volgen de woorden: (soera 4:158) *Echter, God heeft hem tot Zich omhooggebracht. God is machtig en wijs*. Op basis daarvan nemen sommigen aan dat Jezus ten hemel is opgenomen. Anderen wijzen erop dat het werkwoord 'tot zich omhoogbrengen' (*rafa'a Allah ilaihi*) synoniem is voor sterven (vgl. de uitdrukking 'hij is van ons heengegaan'). Een 'ten-hemel-neming' botst ook nogal met andere verzen in de Koran over Jezus' dood. In soera 19:33 lezen we over Jezus: *En vrede zij met mij op de dag dat ik geboren werd, op de dag dat ik sterf en op de dag dat ik weer tot leven word opgewekt*. Precies dezelfde verwoording is even daarvoor gebruikt voor Johannes in soera 19:15.

Ahmadiyya moslims sluiten zich aan bij een oude visie dat Jezus naar India gegaan zou zijn en daar gestorven en begraven is, namelijk in de deelstaat Kasjmir. Zij zeggen dat Jezus niet *tot de dood* gekruisigd werd. Na de kruisiging was er nog leven in hem.

Het voert te ver om hier alle theorieën te behandelen. We verwijzen naar heldere uiteenzettingen in *Kruis & halve maan* van Colin Chapman (hoofdstuk 22.3 en 26.1) en *Jezus in de koran* (hoofdstuk 11) van Geoffrey Parrinder.

7 vanwaar hij komen zal om te oordelen de levenden en de doden

Het Arabische woord voor oordeel is '*dien*'. Een tweede betekenis van '*dien*' is godsdienst. Het woord is verwant aan het Arabische '*dain*' dat *schuld* betekent. In de islam is het oordeel betrokken op je dienst aan God, dat wat je *verschuldigd* bent aan God. Dat brengt ook onzekerheid teweeg.

Veel moslims zijn bang voor de dood. De vraag wat er zal zijn na de dood en hoe het zal gaan op de Laatste Dag beheerst hen (veelal oosterlingen) veel meer dan westerlingen. De vragen aan het slot van het hoofdstuk kunnen die gevoelens bespreekbaar maken.

Op blz. 52 staat een illustratie van priesters rondom het altaar en een lam. De illustraties kunnen op meerdere plaatsen van het boekje aanleiding zijn tot gesprek. Hier kan de illustratie leiden tot een gesprek over de oudtestamentische offerdienst en dat het slachten van een lam een heenwijzing is naar het Lam, Jezus Christus (o.a. 1 Petrus 1:19, 30x in Openbaring).

8 Ik geloof in de heilige Geest

Moslims die voor het eerst zich willen verdiepen in de boodschap van de Bijbel wordt vaak aangeraden om te beginnen met het evangelie naar Lucas en Handelingen, het boek dat het vervolg is op het evangelie naar Lucas. In Handelingen leest men niet alleen wat er op die grote Pinksterdag gebeurde, maar ook wat de heilige Geest bewerkte in de levens van mensen. En hoe mensen vervuld van die Geest het evangelie de wereld ingebracht hebben.

Het is opmerkelijk dat de christelijke feesten (zie blz. 55) gebaseerd zijn op wat God voor mensen heeft gedaan. In de islam ligt het accent op wat mensen voor God doen:

- Het grote feest (offerfeest, '*ied al-Adha*). De *hadjj* (pelgrimage) is volbracht. Moslims te Mekka, samen met moslims in de hele wereld, vieren ter afsluiting feest door een dier te slachten. Het herinnert hen aan Abraham die bereid was zijn zoon te offeren, wat God – ziende zijn geloofsgehoorzaamheid – op het laatste moment verhinderde. In zijn plaats werd een ram geslacht. Ook al heeft het

offerfeest niet die diepere betekenis die het in de Bijbel heeft (het Lam dat onze zonde draagt), ze kan wel aanleiding zijn voor het gesprek erover.

- Het kleine feest (suikerfeest, *'ied al-Fitr*, verbreken van de vasten). Men is opgelucht dat men de 30 dagen van vasten in Ramadan heeft kunnen volbrengen. Vooral als Ramadan in de zomer valt is het zwaar (lange dagen waarop men eten noch drinken mag).

9 Ik geloof één heilige, algemene kerk, de gemeenschap van de heiligen

Onder dit artikel, dat gaat om de kerk als gemeenschap, wordt veel behandeld dat moslims, die christen worden of willen worden, duidelijkheid moet geven en verder moet helpen. Denk aan doop en avondmaal. Het is van belang hen ook informatie te geven over zaken als stille tijd en Bijbellezen. We hebben dit onder het kopje 'het nieuwe leven' opgenomen.

Op blz. 57 zien we een illustratie van Paulus, die op weg naar Damascus ter aarde valt. Hij hoort een stem die zegt: Ik ben Jezus die je vervolgt. Moslims hebben over het algemeen een zeer negatief beeld van Paulus. Hij is zou vervalser van de oorspronkelijk goede boodschap (*indjiel*) van profeet Jezus zijn. Het is van belang dat zij ontdekken dat ook Paulus door Christus werd geroepen tot het apostelschap en dat zijn boodschap overeenkomt met de woorden en het leven van zijn Heer en Heiland. Zie de voetnoot op blz. 37.

Verschillende Bijbelvertalingen

Onder het kopje 'De Bijbel, woord van God' wordt kort iets verteld over verschillende Bijbelvertalingen. Voor moslims kan het verwarrend overkomen dat christenen gebruik maken van verschillende vertalingen. Want wat is dan voor christenen het juiste, ware woord van God? Er is een voortreffelijk boekje over de Bijbel van Chawkat Moucarray, speciaal voor moslims geschreven (*Wat is de Bijbel? Ontstaan en karakter uitgelegd voor moslims*).

De achtergrond is dat moslims uitgaan van één gezaghebbend boek: de Arabische Koran. Voor een groot deel van de moslimgemeenschap is Arabisch de taal die zij spreken. Maar het oude Koran-Arabisch verschilt van het huidige standaard Arabisch (in 24 landen van het Midden-Oosten en Noord-Afrika) zoals Statenvertaling-Nederlands verschilt van het huidige Nederlands. Daardoor kan men ook als Arabier nog best moeite hebben met het lezen van de Koran.

Voor het overgrote deel van de *oemma* (wereldwijde moslimgemeenschap) is Arabisch

echter een vreemde taal. Ongeveer 85% van alle moslims is geen Arabier. Zij moeten om de Koran te kunnen lezen een moeilijke taal leren met een heel ander schrift. Vergelijk het met kinderen die in de kerk Hebreeuws leren om de tien geboden op te kunnen zeggen. Of Grieks leren om het Onze Vader te kunnen bidden. Dat veel moslims de teksten van de Koran wel kunnen reciteren, maar niet (goed) weten waar het om gaat, ligt voor de hand. Daar hadden de ouderen veelal geen probleem mee. Integendeel, de mystieke kracht was er voor hen des te groter door. En nog steeds is het reciteren van de Koran vooral een Gode-welbehaglijk werk. Wie serieus moslim wil zijn, dient wat Arabisch te kennen om de gebeden te verrichten, de geloofsbelijdenis te zeggen en Koran te lezen.

Maar meer en meer jongeren willen wèl weten wat ze lezen en stellen kritische vragen. Zij zullen ook uitleg willen hebben in een begrijpelijke taal. En dus zal de behoefte aan commentaren en vertalingen van de Koran toenemen.

Als moslims vanuit een besef van het feilloze goddelijke karakter van de Koran nogal neerkijken op al die Bijbelvertalingen die er zijn, is het goed om niet in de verdediging te schieten. Het karakter van de Bijbel verschilt van de Koran. Twee zaken zijn bijbels gesproken van belang. Ten eerste heeft God gesproken in de Zoon. Het Woord is mens geworden. Bij christenen staat niet een boek centraal maar een Persoon. Ten tweede is de Bijbel bedoeld om als goed nieuws boodschap van God bij de mensen te komen in begrijpelijke taal. Vandaar het Pinksterwonder waar mensen van de grote daden Gods hoorden in hun eigen taal. Vandaar het voortdurende werk van Bijbelvertalen. Het Woord van God zit niet vast aan één vertaling waar alle mensen naar toe moeten, maar wordt verkondigd en uitgelegd. Verschillende vertalingen helpen om 'de stem van de Goede Herder' des te beter te verstaan. Er is een beweging van God uit naar mensen toe, centrifugaal, een beweging waarin zijn kinderen mee dienen te gaan. In de islam is de beweging centripetaal; voor wie dan ook en waar dan ook ter wereld is het woord van God een Arabische Koran (zo in soera 12:2).

10 de vergeving van de zonden

Drie van de 99 'mooie namen van Allah' (*asmaa al-choesna*) geven God weer als de Vergevende. De Arabische woorden sluiten aan op de Hebreeuwse woorden die we in de Bijbel hiervoor aantreffen. God is de Vergevende. Wel merken we dat in de Koran het accent op het voorwaardelijke ligt.

Soera 8:29 Jullie die geloven! Als jullie God vrezen zal Hij voor jullie een reddend onderscheidingsmiddel brengen en jullie je slechte daden kwijtschelden en jullie vergeven.

Gods liefde en vergeving gelden niet de ongelovigen.

Soera 3:31-32 *Zeg (Mohammed! zeg tot je volk): Als jullie God liefhebben, volgt mij dan en God zal jullie liefhebben en jullie je zonden vergeven. God is vergevend en barmhartig. Zeg: Gehoorzaamt God en de gezant, maar als jullie je afkeren... God heeft de ongelovigen niet lief.*

God is almachtig en kan vergeven en straffen wie hij wil en zoals hij wil. Vergeving is een teken van Gods welwillendheid.

Soera 2:284 *Of jullie openlijk laten blijken wat in jullie binnenste is of het verbergen, God rekent met jullie daarover af en dan vergeeft Hij wie Hij wil en straft wie Hij wil. God is almachtig.*

Zonde en vergeving zijn belangrijke thema's voor moslims die Christus leren kennen. Het is van belang dat zij de Bijbelse inhoud gaan ontdekken van de hun vertrouwde thema's in de islam.

Zonde zit voor moslims sterk in de sfeer van struikelen, vergeten of niet weten. Een veelgebruikte beeldspraak in de Koran is het afdwalen of kwijtraken van de rechte weg (soera 72:13-14, 23:74 en 2:286). Daarom is het van belang een gids (profeet) te hebben die 'rechte leiding' (*hoeda*) kan geven. Door te zondigen tref je niet God maar jezelf (soera 4:111). Het kwalijke effect komt terug op je eigen hoofd. Dé zonde is de zonde van *sjirk*, d.w.z. Gods eenheid aantasten door hem 'genoten' te geven (soera 4:48). In de Koran treffen we een onderscheiding aan van grote en kleine zonden (soera 53:31-32). Volgens een *hadieth* (uitspraak van Mohammed) zijn de zeven doodzonden: polytheïsme (*sjirk*), tovenarij, onwettig doden van iemand, wezen uitbuiten, woekerrente, desertie en het lasteren van kuise vrouwen.

Volgens de islam is de mens van nature geneigd God te gehoorzamen. Het is zijn aanleg om het goede te doen. De islam is *dien al-fitra*, een natuurlijke godsdienst. Als de mens doet wat in zijn aard zit opgesloten, doet hij goed en komt het goed. Dit optimistische mensbeeld staat haaks op het Bijbelse mensbeeld en 'kleurt' begrippen als zonde en vergeving.

De ernst van zonde en schuld hangt samen met de oplossing ervan. De Koran heeft het over 'rechte leiding'; de Bijbel over 'de weg van behoud'. Paulus behandelt dat, in samenhang met het Godsbeeld en mensbeeld, op treffende wijze in Efeze 2 (blz. 70).

Mohammed was, voor hij optrad als profeet, een handelaar. In de Koran vinden we veel termen uit de handelswereld: winst en verlies, loon en prijs, een volle maat, een (af)rekening, balansen en weegschalen, schulden en beloningen. Het gaat om het behagen van God met goede werken (*chasanaat*) opdat het oordeel gunstig zal uitpakken. In de Bijbel zien we een andere volgorde. We mogen 'gezetten zijn' (Efeze 2:6

in HSV: God heeft ons gezet) en rusten in het volbrachte werk van Christus. En vervolgens wandelen, actief zijn, goede werken doen... uit dankbaarheid.

11 de opstanding van de doden

Onder dit artikel wordt de diepere betekenis van leven en dood besproken. Het is de moeite waard de bijzondere gelijkenis van de 'verloren en gevonden zoon' uit Lucas 15 te lezen en bespreken. Evangelie & Moslims verkoopt een dvd met die titel, een mooie film waarin rekening wordt gehouden met de leefwereld van moslims en ingegaan wordt op vragen die bij hen bovenkomen als het gaat om de relatie met God. (*'Verloren en gevonden'*. Arabisch gesproken, Nederlands ondertiteld. 90 min. € 5,50)

De gelijkenis en het schilderij van Rembrandt hierover kunnen veel stof tot gesprek bieden. Je kunt vragen: in wie herken je jezelf? Of: probeer je te verplaatsen in de jongste zoon, de oudste zoon of de vader. Hierover is bijzonder mooi geschreven in *Eindelijk thuis. Gedachten bij Rembrandts 'De terugkeer van de verloren zoon'* van Henri Nouwen.

12 en het eeuwige leven

Na wat er gezegd is onder artikel 7 over angst voor de dood, zal het ons niet bevreemden dat ook artikel 12 een thema behandelt dat moslims intens kan bezighouden. In de Koran vinden we uitvoerige passages over hemel en hel met beeldtaal uit het Bedoeïenleven in de woestijn. Alles wat voor hen begerlijk is, zal het paradijs bevatten. De hemel wordt zinnelijk voorgesteld als een tuin waardoorheen rivieren stromen met koel helder water en als een oase, waarin allerlei geboomte overvloedig schaduw biedt... De hel is de plaats van vuur en hitte waar gesteun en gekreun is (soera 11:106). Eens 'op een geweldige dag, de dag dat de mensen voor de Heer van de wereldbewoners staan' (soera 83:5 en 6), worden de boeken geopend op basis waarvan het oordeel plaats zal vinden.

Ook de Bijbel 'schildert' de laatste dingen in felle kleuren. In de na-Bijbelse tijd ging de kerk zich te buiten aan allerlei zinnelijke beelden om de hemelse heerlijkheid en daartegenover helse verschrikkingen weer te geven. Met het doel mensen aan te sporen om te geloven en vroom te leven. Het zijn met name deze elementen die later in de islam zijn terechtgekomen. Zo o.a. de beloning van 70 maagden in het paradijs, waarover geschreven is in soera 56:36. Vergelijk de beloning van 100 vrouwen die Jerome beloofde in zijn commentaar op Mat. 19:29!

Praktische adviezen voor een persoonlijke begeleider

Let op het volgende bij het samen doornemen van dit boekje of samen Bijbelstudie doen.

- Zorg dat de persoon die je begeleidt een eigen Bijbel heeft, zo mogelijk in zijn of haar eigen taal.
- Geef tijd om een Schriftgedeelte op te zoeken.
- Switch niet te snel van het ene vers of onderwerp naar het andere. Wat voor ons vanzelfsprekend en vertrouwd is, is dat niet altijd bij iemand met een moslimachtergrond. Bij het lezen van bijvoorbeeld de uitdrukking 'de God van Jacob' in Psalm 146, weten zij mogelijk niet meer dan dat Jacob 'een profeet' was. De verhalen uit Genesis zijn niet bekend, waardoor de specifieke betekenis van de uitdrukking hen ontgaat. Er is weinig of geen kennis van het oude testament die nodig is voor een goed verstaan van bepaalde gedeelten uit het nieuwe testament.
- Lang niet alle moslims kennen de Koran en weten wat de islam theoretisch inhoudt. Islam is een leefwijze. Het gaat vooral om je gedrag en het je houden aan islamitische leefregels. Vergelijkingen van de Bijbel met de Koran spreken daardoor lang niet altijd aan of kunnen zelfs onrust en schaamtegevoel oproepen. Wel is het goed rekening te houden met het islamitische denken dat – vaak onbewust – lang kan doorwerken. Bijvoorbeeld als men precies wil weten wat een christen wel en niet mag doen.
- Besef dat de kracht van communicatie meer ligt in gesprekken dan in papieren documenten. Als het gaat om groepsgesprekken, besef dan dat grote groepen een nadeel kunnen zijn vanwege de onderlinge sociale controle. In kleine groepen kan men vertrouwelijker spreken en zijn er voor een moslim minder problemen om voor interesse in het christelijke geloof uit te komen.
- De grote struikelblokken voor moslims zijn de drie-eenheid en Jezus als de Zoon van God. Dat kan men proberen uit te leggen met redeneringen en voorbeelden, maar die zullen moslims over het algemeen niet overtuigen. De term drie-eenheid, die niet in de Bijbel staat, kan op zich al als onpersoonlijk en technisch overkomen. Probeer te blijven bij de woorden van de Schrift. En spreek zo mogelijk vanuit een eigen relatie met de drie-enige God. Vertel wat dit persoonlijk voor je betekent in het leven van alledag. Bij dit alles gaat het ten diepste niet om onze activiteiten. Het is van het grootste belang te bidden om de werking van Gods Geest in het leven van de persoon met wie we optrekken.

© Evangelie & Moslims

De schrijver is stafwerker van Evangelie & Moslims, een kerkelijke organisatie die christenen stimuleert om in contact te zijn met moslims in de samenleving. Het doel is dat men elkaar in een goede vriendschappelijke houding leert kennen, dat vooroordelen bestreden worden en dat het evangelie van redding door Jezus Christus ook onder moslims bekend wordt. Daartoe wil Evangelie & Moslims christenen en kerken toerusten. Moslims met interesse voor de Bijbel en het christelijk geloof vinden op website www.evangelie-moslims.nl in de rubriek 'Bijbels en samenkomsten' veel materiaal daarover, ook in andere talen als Arabisch, Turks, Farsi, Koerdisch, etc.

